

A Legfelsőbb Bíróság a Legfőbb Ügyészség által képviselt OTP Bank Nyilvánosan működő Részvénytársaság **felperesnek, I.r.**, valamint OTP Jelzálogbank Zártkörűen működő Részvénytársaság **II.r. alperes** ellen, **általános szerződési feltételek érvénytelenségének megállapítása** iránt a Fővárosi Bíróságnál 15.G.41.905/2008. szám alatt indult és másodfokon a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.074/2010/6. számú ítéletével befejezett perében az említett jogerős ítélet ellen az alperesek által benyújtott felülvizsgálati kérelem folytán a 2011. május 3-án megtartott tárgyalás alapján meghozta, majd 2011. május 10-én kihirdette a következő

í t é l e t e t :

A Legfelsőbb Bíróság mint felülvizsgálati bíróság a Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.21.074/2010/6. számú ítéletét hatályában fenntartja, az alábbi pontosításokkal:

Az ítéletben 2009. július 10-től hatályosnak jelölt üzletszabályzati rendelkezések helyesen 2009. július 1-én léptek hatályba, a 2009. július 9-ig hatályban lévőként megjelölt rendelkezések pedig 2009. június 30-ig voltak hatályban.

Csak a „Közleményben” idézett üzletszabályzati rendelkezésekre vonatkozik az érvénytelenség megállapítása a 2002. január 25-től 2009. június 30-ig hatályos, a 2009. július 1-től 2009. december 31-ig hatályos, és a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.7.2 pontja, valamint a II.7.4 pontja tekintetében.

A 2009. július 1. és 2009. december 31. között hatályos Üzletszabályzat II.5.2 pontja 8. bekezdésének és a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.5.2.3 pont 2. bekezdésének érvénytelenségét megállapító rendelkezések tekintetében az érvénytelenség nem vonatkozik a szerződés alapján jelzáloglevéllel finanszírozott 2009. augusztus 1. előtt megkötött kölcsönszerződésekre.

A fentieknek megfelelően pontosítja a „Közlemény” 1., 3. és 8. bekezdésében az Üzletszabályzatok időbeli hatályának megjelöléseit, továbbá - az alábbiak szerint - a „Közlemény” 7. bekezdését:

„A jogerős ítélet megállapította a 2009. július 1. és 2009. december 31. között hatályos Üzletszabályzat II.5.2 pont 8. bekezdésének 2009. augusztus 1-től fennálló érvénytelenségét, valamint a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.5.2.3 pont 2. bekezdésének érvénytelenségét azzal, hogy az érvénytelenség nem vonatkozik a szerződés alapján jelzáloglevéllel finanszírozott 2009. augusztus 1. előtt megkötött kölcsönszerződésekre.

Ez ellen az ítélet ellen további felülvizsgálatnak nincs helye.

I n d o k o l á s :

A felperes módosított keresetében egyebek mellett az alperesek által közösen alkalmazott, a lakáscélú konzorciális OTP hitelekre vonatkozó Üzletszabályzat egyes rendelkezései tekintetében kérte az érvénytelenség megállapítását, az alperesek eltiltását ezek alkalmazásától és az alperesek közlemény közzétételére kötelezését.

Az alperesek érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét teljes terjedelmében elutasította.

Az ítélet indoklása szerint nem minősül tisztességtelennek a 2002. január 25-től, a 2009. július 10-től, illetve a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.7.2 pontjában megfogalmazott azon szerződési feltétel, hogy „írásban történő tájékoztatásnak minősül a mindenkor érvényes hirdetményben való közzététel is”. Az alpereseket ugyanis az 1996. évi CXII. törvény (Hpt.) előírásai szerint csak 2009. augusztus 1-től terheli írásbeli tájékoztatási kötelezettség, az Üzletszabályzat II.7.2 pontja pedig 2009. augusztus 1-től kezdődően nyilvánvalóan nem mentesíti az alpereseket a Hpt. 2009. augusztus 1-től hatályos 210. § /4/ bekezdése által előírt írásbeli tájékoztatási kötelezettség teljesítése alól.

Nem minősül tisztességtelennek az elsőfokú bíróság szerint a 2002. január 25. és 2009. július 10. közötti időszakban hatályos üzletszabályzat VII.3. pontja sem, mely az Üzletszabályzat megváltoztatásának hirdetményi közzétételével kapcsolatban akként rendelkezik, hogy „ha az ügyfél az értesítés kifüggesztésétől számított 15 napon belül észrevételt nem tesz, kifogást nem emel, a változást részéről elfogadottnak kell tekinteni”. A változás elfogadására előírt határidő hossza ugyanis nem ésszerűtlen, mert megegyezik a „jogszabályok által az egyes jogkövetkezmények során alkalmazott határidők hosszával”

valamennyi a per tárgyát képező Üzletszabályzatnak a kölcsön törlesztésével kapcsolatos II.7.4 pontjának az a rendelkezése, hogy „a törlesztő részlet megfizetése kizárólag az I.rendű alperes nevével vezetett lakossági folyószámláról történhet”, a Hpt. 76/E. § /4/ bekezdése által előírt banki kockázat mérséklését szolgálja, a

fogyasztó számára pedig azért nem jelent hátrányt, mert a bankon belül ingyenesen történik a törlesztő részlet átutalása. Ezért ez a rendelkezés sem minősül tisztességtelennek.

Az Üzletszabályzat 2009. július 10-től 2010. január 1. napjáig hatályos II.5.2 pontjának 6. bekezdése a következőket tartalmazza: „A hitelezők jogosultak a jelen Üzletszabályzatot üzletpolitikájának, termékpolitikájának változásával egyoldalúan módosítani. Termékpolitika alatt a hitelező az új termékek bevezetését és a meglévő termékek kivezetését érti”. E rendelkezés a jogszabály által megengedett egyoldalú módosítás lehetőségét tartalmazza, mely nem tisztességtelen. Az Üzletszabályzat 2009. július 10. napjától 2010. január 1. napjáig hatályos II.5.2 pontjának 8. bekezdése, valamint az Üzletszabályzat 2010. január 1-től hatályos II.5.2.3 pontjának 2. bekezdése akként rendelkezik, hogy „A hitelezők a változást 2009. augusztus 1-ig valamennyi hitel esetében, ezt követően pedig a 2009. augusztus 1-je előtt megkötött, jelzáloglevéllel finanszírozott kölcsönök esetében - annak hatályossá válását megelőző legalább 15 nappal - az I.rendű alperes neve-nél az ügyféltérben kifüggesztett hirdetményben teszi közzé”. Az elsőfokú ítélet szerint e rendelkezések sem minősülnek tisztességtelennek, csupán a jogszabály által is megengedett egyoldalú módosításra adnak lehetőséget nem tartalmaznak a jogszabállyal ellentétes kikötést, és megfelelnek a Hpt. akkor hatályos közzétételi szabályainak is.

A felperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel nem támadott részét nem érintette, fellebbezett rendelkezéseit pedig részben megváltoztatta és megállapította, hogy az alperesekkel szerződő valamennyi félre kiterjedő hatállyal érvénytelen „az OTP Lakáshitelek Üzletszabályzatáról” elnevezésű általános szerződési feltételek

- 2002. január 25. és 2009. július 9. napja között hatályban volt, valamint 2009. július 10. napjától hatályos II.7.2 pontja,
- a 2002. január 25. és 2009. július 9. napja között hatályban volt VII.3 pontja,
- a 2002. január 25. napjától hatályos II.7.4 pontja,
- 2009. augusztus 1. napjától kezdődően a 2009. július 10-től 2009. december 31-ig hatályban volt II.5.2 pontjának 6. és 8. bekezdése, továbbá a 2010. január 1 napjától hatályos II.5.2.3 pontjának 2. bekezdése.

Kimondta, hogy az érvénytelenség megállapítása nem érinti a 2006. február 28. napjáig megkötött és 2008. december 30. napáig teljesített szerződéseket. Az alpereseket közlemény közzétételére kötelezte. Egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.

A jogerős ítélet indoklása szerint a Hpt. 2009. augusztus 1. napjától hatályos 210. §-ának /4/ bekezdése az érintett ügyfélnek postai úton, vagy más közvetlen módon történő értesítését írja elő, míg a 2010. január 1-től hatályos jogszabály a postai úton vagy a szerződésben meghatározott tartós adathordozón történő értesítést

követeli meg. E jogszabályi rendelkezésekkel ellentétes és az alperesek közvetlen tájékoztatási kötelezettségének kikerülését jelenti az Üzletszabályzatnak az az előírása, hogy a hirdetményi közzététellel is megtörténik az ügyfelek joghatályos értesítése. Az Üzletszabálynak ez a rendelkezése 2009. július 31-e előtt is tisztességtelennek minősült annak ellenére, hogy a Hpt. 2009. július 31-ig hatályban volt 210. §-ának /4/ bekezdése szerint elégséges volt az ügyfél hirdetményi közzététel útján való értesítése. Az írásbeli tájékoztatás ugyanis a szavak általánosan elfogadott értelme szerint az ügyfél közvetlen értesítését feltételezi, a hirdetmény közzététele pedig nem minősíthető akként, hogy az alperesek a kötelező írásbeli alakot igénylő tájékoztatást közvetlenül eljuttatták az ügyfél részére. E rendelkezések a jóhiszeműség és tisztesség követelményeit megsértve megbontották a feleknek a szerződésből fakadó jogai és kötelezettségei közötti egyensúlyt.

A 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § a) pontjára figyelemmel nyilvánította a másodfokú bíróság tisztességtelennek a 2002. január 25-e és 2009. július 9-e között hatályban volt Üzletszabályzat VII.3 pontját. Rámutatott arra, hogy a Ptk. 2009. július 31-ig hatályban volt 210. §-ának /4/ bekezdése nem követelte meg az Üzletszabályzat módosításának az ügyfél részére való közvetlen megküldését, a változás közlésének joghatályos módja volt a hirdetményi közzététel. Az ily módon történő közzététel esetén viszont ésszerűtlenül rövidnek minősül az a 15 napos határidő, melyet az Üzletszabályzat a nyilatkozat megtételéhez biztosított a fogyasztók számára.

A másodfokú bíróság szerint az Üzletszabályzat 2002. január 25-től hatályos II.7.4 pontja a jóhiszeműség és tisztesség követelményét megsértve bontja meg a fogyasztók hátrányára a felek szerződésből eredő jogai és kötelezettségei közötti egyensúlyt azzal, hogy az adósoktól megköveteli - számukra többletköltséget is okozva - az I.r. alperesnél való számlanyitást és előírja az e számláról történő törlesztést, holott az alperesek számára egyéb eszközök is rendelkezésre állnak hitelkockázatuk mérsékléséhez.

A jogerős ítélet rámutatott arra, hogy a Hpt. 2009. augusztus 1. napjától hatályos 210. §-ának /3/ bekezdése csak a kamat, a díj és a költség tekintetében ad lehetőséget a kölcsönszerződésnek az ügyfél számára kedvezőtlen, egyoldalú módosítására, a 2010. január 1-től hatályos 210. § /3/ bekezdése pedig kifejezetten kimondja, hogy egyéb feltétel az ügyfél számára hátrányosan nem módosítható. 2009. augusztus 1. napjától kezdődően e jogszabályokkal ellentétes, ezért érvénytelen a 2009. július 10-től 2009. december 31-ig hatályban volt Üzletszabályzat II.5.2 pontjának 6. bekezdése.

A Hpt. 2009. augusztus 1. napjától hatályban volt 210. §-ának /4/ bekezdése azt írta elő, hogy a hirdetményt legalább 60 nappal a módosítás hatályba lépése előtt kell közzétenni. Az Üzletszabályzat 2009. július 10-e és 2009. december 31-e között hatályban volt II.5.2 pontjának 8. bekezdése 2009. augusztus 1-től nem felel meg a

Hpt. akkor hatályos 210. § /4/ bekezdésében írtaknak, a közzétételi időpontot a fogyasztók számára hátrányosan és aránytalanul, a jóhiszeműség és tisztesség követelményét megsértve korlátozza, ezért azt 2009. augusztus 1-től tisztességtelennek kell tekinteni a Ptk. 209. § /1/ bekezdése alapján. Az Üzletszabályzat 2010. január 1-től hatályos II.5.2.3 pontjának 2. bekezdése pedig a Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. § /6/ bekezdésének nem felel meg a közzététel időpontja tekintetében, emiatt ez a kikötés is érvénytelennek minősül a Ptk. 209. § /1/ bekezdése alapján.

Az alperesek felülvizsgálati kérelmükben a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú ítélet helybenhagyását kérték. Álláspontjuk szerint a jogerős ítélet a Pp. 206. § /1/ bekezdésébe és a Ptk. 209. §-ának /2/ és /5/ bekezdésébe ütközik. Felülvizsgálati kérelmüket az alábbiakkal indokolták:

A 2002. január 25-től hatályos Üzletszabályzatnak az a rendelkezése, hogy írásban történő tájékoztatásnak minősül a mindenkor érvényes hirdetményben való közzététel is, abban a szövegkörnyezetben szerepel, ami a törlesztő részletek megállapításáról és az addigi befizetések elszámolásáról, azaz az ügyfelek közvetlen írásbeli értesítését igénylő ügyekben való tájékoztatásról szól. Ezzel kapcsolatban a közzétételre való hivatkozás csak véletlenül került a szövegbe, az Üzletszabályzat II.7.2 pontjának vitatott rendelkezését az alperesek soha nem alkalmazták, ezért a tisztességtelenség feltételei sem állnak fenn. Az Üzletszabályzat módosítására pedig nem 2009. július 10-i, hanem 2009. július 1-i hatállyal került sor.

A 2002. január 25. és 2009. július 1. között hatályban volt Üzletszabályzat VII.3 pontjában írt 15 napos határidőt nem lehet ésszerűtlenül rövidnek minősíteni, mert az összhangban áll a Hpt. 2009. augusztus 1-ig hatályos 210. § /3/ bekezdésével, mely 15 napos hirdetményi közzétételi kötelezettséget ír elő. Ehhez képest pedig nem ésszerűtlen, hogy az észrevételek, kifogások közlésére is ugyanilyen idő álljon rendelkezésre. E vonatkozásban is tévesen jelölte meg jogerős ítélet, hogy az Üzletszabályzat 2009. július 9-én lépett hatályba.

A 2002. január 25-től hatályos Üzletszabályzatok II.7.4 pontja azért írta elő, hogy a törlesztés megfizetésére kizárólag az I.r. alperesnél vezetett lakossági folyószámláról kerülhet sor, mert a bankoknak meg kellett felelniük a Hpt. 76/E § /4/ bekezdésében írtaknak, a hitelezési kockázatot a lehető legkisebbre kellett csökkenteniük. Egyértelmű, hogy a banknál vezetett számláról fizető ügyfelek körében a legalacsonyabb a késedelmes törlesztés aránya, ahol viszont a bank engedélyezi a más számláról való törlesztést, jelentős mértékben megnő a „bedőlési arány”. A jogerős ítéletben írtakkal szemben a hitelezőnél történő számlanyitás és az esetleges részletek ezen számláról történő kiegyenlítésének előírása a hitelezői kockázat csökkentéséhez szükséges eszköz, mely azért sem lehet tisztességtelen, mert a THM számításával kapcsolatban más

jogszabályok is utalnak a saját lakossági folyószámláról való törlesztés kikötésének alkalmazhatóságára (2009. évi LXII. törvény 6. § /3/ bekezdés 11. pontja, 83/2010.Korm. rendelet 3. § /1/ bekezdés c) és f) pontja). A kifogásolt rendelkezés a betétesek védelme miatt is fontos és az ügyfelek részére előnyökkel is jár, mert a törlesztés átutalásával a fizetési határidők nyomon követésével az ügyfélnek nincs külön tennivalója, a számlanyitás és fenntartás költségeit pedig kompenzálhatja, hogy az adósnál nem merülnek fel az esedékes részletek átutalásának költségei, ugyanis a bankon belüli átutalás ingyenes. Mindezen körülményeket a Ptk. 209. § /2/ bekezdése alapján értékelnie kellett volna a másodfokú bíróságnak és nem minősíthette volna a kifogásolt rendelkezést tisztességtelennek.

Az üzletpolitika változására hivatkozással egyetlen esetben sem került sor az Üzletszabályzat egyoldalú módosítására, tehát az alperesek nem alkalmazták e vonatkozásban a - helyesen - 2009. július 1-től 2009. december 31-ig hatályban volt alapszabály II.5.2 pont 6. bekezdését. „A termékpolitika miatti változás” érvénytelenségét is tévesen állapította meg a jogerős ítélet. A Hpt. 18. § /2/ bekezdés e) pontjában írtakból kitűnően az Üzletszabályzat tágabb fogalom, mint a szerződési feltételek, az Üzletszabályzatok nem csak általános szerződési feltételeket tartalmaznak. Az Üzletszabályzat módosítása ezért nem feltétlenül jelenti a szerződési feltételek módosítását, így pl. a termékpolitika változásának az Üzletszabályzatban való rögzítése miatt sem módosulnak a megkötött szerződések feltételei. A Hpt. 2009. augusztus 1-től hatályos 210. § /3/ bekezdése egyébként a fogyasztóval kötött kölcsönszerződések esetében nem is teszi lehetővé az ún. „egyéb szerződési feltételek” egyoldalú és az ügyfél számára hátrányos módosítását.

Úgy állapította meg a másodfokú bíróság 2009. augusztus 1-től kezdődően a 2009. július 1-től-2009. december 31-ig hatályos Üzletszabályzat II.5.2 pontja 8. bekezdésének és a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.5.2.3 pontja 2. bekezdésének érvénytelenségét, hogy nem vette figyelembe az alkalmazandó jogszabályok teljes körét, nevezetesen a 2009. évi XIII. törvény 20. § /6/ bekezdésében, valamint a 2009. évi CL. törvény 170. § /4/ bekezdésében írtakat. A Hpt. 210. § /4/ bekezdését 2009. augusztus 1-i hatállyal módosító 2009. évi XIII. törvény 20. § /6/ bekezdése szerint ugyanis a Hpt. 210. § /4/ bekezdésének 2009. augusztus 1-től módosult rendelkezéseit nem kell figyelembe venni a fogyasztóval 2009. augusztus 1. előtt megkötött, jelzáloglevéllel finanszírozott kölcsönszerződések módosításakor. A Hpt. 210. § /4/ bekezdését később módosító 2009. évi CL. törvény 170. § /4/-/7/ bekezdésében írtakból következően a 2009. évi CL. törvény sem érintette a 2009. augusztus 1-e előtt megkötött, jelzálogjoglevéllel finanszírozott kölcsönszerződésekét. Megjegyzendő egyébként, hogy 2009. augusztus 1-óta nem került sor az ügyfelek számára kedvezőtlen egyoldalú szerződésmódosításra, és

a jogszabályváltozásoktól függetlenül az alperesek valamennyi ügyfelet levélben kívánnak értesíteni a kedvezőtlen változásokról, melyek egységesen 60 napos határidővel lépnek hatályba.

A felperes a jogerős ítélet hatályában való fenntartását kérte.

A Legfelsőbb Bíróság a jogerős ítéletet a felülvizsgálati kérelem keretei között vizsgálta, vizsgálhatta felül és arra a megállapításra jutott, hogy az - pontosításokkal - megfelel a jogszabályoknak.

A Legfelsőbb Bíróság mindenekelőtt azt rögzíti, hogy a per tárgyát a 2002. január 25-től és a 2009. július 1-től hatályba lépett, továbbá a 2010. január 1-je óta és jelenleg is hatályos Üzletszabályzatok egyes rendelkezéseinek vizsgálata képezte. A legkorábbi Üzletszabályzat 2009. június 30-ig, az időrendben középső Üzletszabályzat pedig helyesen 2009. július 1-től 2009. december 31-ig volt hatályban, mely utóbbi Üzletszabályzat azzal az Üzletszabályzattal azonos, melyet a perbeli ítéletek pontatlanul 2009. július 10-ével hatályba lépett Üzletszabályzatként jelölnek meg.

A 2002. január 25-től 2009. június 30-ig hatályos Üzletszabályzat II.7.2 pontja többek között kimondta, hogy a hitelezők az ügyleti év kezdetekor fennállott tartozás és a még hátralévő futamidő alapján évente határozzák meg a fizetendő havi törlesztő részlet összegét és erről, valamint a fennálló hiteltartozás összegéről, a felszámított hiteldíjról, annak időközi változásáról és a teljesített fizetésekről írásban tájékoztatják az adósokat. A 2009. július 1-én hatályba lépett Üzletszabályzat II.7.2 pontja szerint a forintban nyilvántartott hitelek esetén évente, a devizában nyilvántartott hitelek esetén pedig minden kamatváltozáskor is meg kell határozni a fizetendő havi törlesztés összegét és míg az előbbi esetben az adósokat a havi törlesztő összeg részletéről, a fennálló hiteltartozás összegéről, a felszámított hiteldíjról, annak változásairól és a teljesített fizetésekről kell írásban tájékoztatni, a devizában nyilvántartott hitelek vonatkozásában kamatváltozás esetén is mindezekről írásban tájékoztatni kell az adóst. Ugyanezeket a rendelkezéseket tartalmazza a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.7.2 pontja is. E rendelkezésekhez kapcsolódóan 2009. július 1-től kezdődően folyamatosan tartalmazzák az alapszabályok II.7.2 pontjai, hogy írásban történő tájékoztatásnak minősül a mindenkor érvényes hirdetményben való közzététel.

A Hpt. 2009. augusztus 1-től hatályos 210. § /4/ bekezdése a fogyasztóval, vagy mikrovállalkozóval kötött kölcsönszerződés, vagy pénzügyi lízingszerződés esetén előírja a kamatot, a díjat, vagy a költséget érintő egyoldalú, az ügyfél számára kedvezőtlen módosítások hirdetményi közzétételét, de emellett előírja a

módosításról és a törlesztő részlet ebből adódó változásáról az adós postai úton, vagy más, a szerződésben meghatározott közvetlen módon való értesítését is. Ugyanezen esetkörök vonatkozásában a Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. §-ának /6/ bekezdése akként rendelkezik, hogy a hirdetményi közzététel mellett az érintett ügyfeleket postai úton, vagy más, a szerződésben meghatározott tartós adathordozón kell értesíteni. Egyértelmű, hogy a hirdetményi közzététel nem felel meg sem a postai úton történő, sem a közvetlen módon való értesítésnek, de nem felel meg a tartós adathordozó útján történő értesítésnek sem. A tartós adathordozó ugyanis a Hpt. értelmező rendelkezései szerint olyan eszköz, amely az ügyfél számára lehetővé teszi a neki címzett adatoknak az adat céljának megfelelő ideig történő tartós tárolását és a tárolt adatok változatlan formában és tartalommal történő megjelenítését (Hpt. 2. sz. melléklet III/54. pont).

Tény, hogy a Hpt. 2009. augusztus 1. előtt hatályos 210. § /4/ bekezdése szerint hirdetményben kell közzétenni az Üzletszabályzatnak a kamatot, a díjat, vagy az egyéb feltételeket érintő, az ügyfél számára kedvezőtlen módosítását és nem szól arról, hogy az ügyfelet mindezekről postai úton, a szerződésben meghatározott más közvetlen módon, vagy tartós adathordozón keresztül is értesíteni kellene. Ennek ellenére egyetért azonban a Legfelsőbb Bíróság a másodfokú bírósággal abban, hogy a 2009. augusztus 1-e előtt hatályos Üzletszabályzatok II.7.2 pontja tisztességtelen, mert az írásbeli tájékoztatás értelemszerűen az ügyfélnek címzett, személy szerint az ügyféllel közlendő tájékoztatást jelent, amit már csak azért sem pótolhat a hirdetményi közzététel, mert személyiségi jogokat érinthet és nyilvánvalóan a jóhiszeműség és tisztesség követelményeinek megsértését jelenti a sérelmezett rendelkezéssel érintett adatok nyilvánosságra hozatala.

Az alperesek állították, hogy az Üzletszabályzatok II.7.2 pontjait nem alkalmazták, ettől függetlenül azonban az érvénytelenség megállapításának helye volt.

A 2002. január 25-e és 2009. június 30-a között hatályos Üzletszabályzat VII.3. pontjával kapcsolatban is a másodfokú bírósággal értett egyet a Legfelsőbb Bíróság. Tény, hogy a Hpt. 2002. január 1-től hatályos 210. §-ának /4/ bekezdése szerint az Üzletszabályzat módosításának közzétételét a módosítás hatálybalépését megelőző 15 nappal kell hirdetményben közzétenni és csak 2009. augusztus 1-től jelöli meg a Hpt. 210. §-ának /4/ bekezdése a hirdetmény közzétételének időpontját a módosítás hatálybalépését megelőző 60 napban. Helytállóan mutatott tehát rá a felülvizsgálati kérelem arra, hogy a 2009. június 30-ig hatályban volt Üzletszabályzat VII.3 pontjában meghatározott 15 napos határidő megegyezett a Hpt. akkor hatályos 210. § /4/ bekezdésében írt 15 napos határidővel. A kereset azonban azt a határidőt sérelmezte, melyet az alapszabály VII.3. pontja a kifüggesztett

hirdetménnyel kapcsolatos észrevételek megtételére, illetve a kifogások előterjesztésére az ügyfél számára biztosított. Figyelemmel kell lenni arra is, hogy az adott esetben a hirdetmény az Üzletszabályzatnak a kamatot, a díjat, vagy az egyéb feltételeket érintő, az ügyfél számára kedvezőtlen módosítását tartalmazta és pedig egy olyan időszakban, amikor az Üzletszabályzat lehetővé tette, hogy e módosításokról a felek csak hirdetményi úton kapjanak értesítést. Erre tekintettel azt kell megállapítani, hogy az észrevételek megtételére, illetve a kifogások előterjesztésére előírt 15 napos határidő ésszerűtlenül rövid és tisztességtelen a kifüggesztéstől számított 15 napos határidő elteltével a változásnak az ügyfél által elfogadottként való minősítése a nyilatkozattételre megszabott határidő ésszerűtlenül rövid volta miatt. A jogerős ítélet tehát a 18/1999.(II.5.) Korm. rendelet 2. § a) pontjának helyes alkalmazásán alapult.

2002. január 25-től kezdődően valamennyi Üzletszabályzat II.7.4 pontja tartalmazta azt, hogy a törlesztő részlet megfizetése kizárólag az I.r. alperesnél vezetett lakossági folyószámláról történhet.

Az nem vitatható, hogy a hitelnyújtó hitelintézeteknek a Hpt. előírásai szerint meg kell tenniük a megfelelő lépéseket a hitelezési kockázat mérséklése érdekében, érvényesíteniük kell a hitelkockázati védelmet, adott esetben a kockázatok alakulásának folyamatos figyelemmel kísérésével. Mindebből azonban nem következik, hogy a kockázat mérséklés egyedüli, elengedhetetlen, másként nem biztosítható eszköze lenne annak előírása, hogy a törlesztő részlet megfizetése kizárólag a hitelező banknál vezetett lakossági folyószámláról történhet. Az adós törlesztő képességének a szerződéskötéskor való felmérése, illetve az adóstól biztosíték, fedezet megkövetelése - és azok elfogadása előtt a megfelelő vizsgálatok elvégzése - nyilvánvalóan a kockázatok mérsékléséhez szükséges intézkedés. Indokolatlan azonban a hitelezési tevékenység biztonságosságának további fokozása érdekében az ügyféltől annak megkövetelése, hogy a hitelező banknál lakossági folyószámlát nyisson. Ez az ügyféllel szemben támasztott követelmény elsősorban a hitelező számára előnyös, mert közvetlenül kísérheti figyelemmel az adós törlesztő képességének alakulását. Az ügyfél számára viszont a számlanyitás és a számla fenntartása egyértelműen költségekkel jár. Amennyiben az ügyfél úgy ítéli meg, hogy ennek ellenére összességében számára mégis előnyös a hitelező banknál lakossági folyószámla nyitása, akkor nyilván él majd ezzel a lehetőséggel. A számlanyitás kötelezővé tétele azonban tisztességtelen.

A 2009. július 1. és 2009. decembere 31. között hatályban volt alapszabály II.5.2 pontjának 6. bekezdésével kapcsolatban a Legfelsőbb Bíróság az alábbiakra mutat rá. A Hpt. 2009. augusztus 1-től hatályos 210. §-ának 3. bekezdése szerint fogyasztóval, vagy

mikrovállalkozással kötött kölcsönszerződésben, vagy pénzügyi lízingszerződésben egyoldalúan és az ügyfél számára kedvezőtlenül csak a kamatot, a díjat, vagy a költséget lehet módosítani, de csak abban az esetben, ha a szerződés ezt a kamat, a díj, vagy a költségelemre kihatással bíró ok-okozati feltételek megváltozása esetére lehetővé teszi. 2009. augusztus 1-től tehát az Üzletszabályzat módosítására csak egy szűk keretben volt jogszabály által biztosított lehetőség. Önmagában az üzletpolitika és termékpolitika változására alapított, az ügyfél számára kedvezőtlen egyoldalú módosítást jogszabályba ütközőnek, ezért tisztességtelennek kell minősíteni. Az érvénytelenség megállapításának tehát e rendelkezés vonatkozásában 2009. augusztus 1. napjától kezdődően helye volt és ebben az esetben sem volt jelentősége annak, hogy az alperesek ténylegesen alkalmazták-e a sérelmezett rendelkezést. Mivel pedig az Üzletszabályzat a kölcsönszerződések elválaszthatatlan részét képezte, egyértelmű, hogy az Üzletszabályzat egyoldalú módosítása érintette a kölcsönszerződések tartalmát is.

A 2009. július 1. és 2009. december 31-e között hatályban volt Üzletszabályzat II.5.2 pont 8. bekezdésének érvénytelenségét 2009. augusztus 1-től kezdődően megállapító és a 2010. január 1-től hatályos Üzletszabályzat II.5.2.3 pont 2. bekezdésének érvénytelenségét annak hatálybalépésétől kezdődően megállapító jogerős ítéleti rendelkezés pontosításra szorul.

Tény, hogy a Hpt. 2009. augusztus 1-től 2009. december 31-ig hatályos 210. § /4/ bekezdésének előírásai szerint a fogyasztóval, vagy mikrovállalkozással kötött kölcsönszerződések, vagy pénzügyi lízingszerződések esetén a kamatot, díjat, vagy költséget érintő egyoldalú, az ügyfél számára kedvezőtlen módosítást, a módosítás hatálybalépését megelőzően legalább 60 nappal kell hirdetményben közzétenni (kivéve a referencia kamatlábhoz kötött kamatlábnál a kamat módosítását). Helyesen hivatkozott a felülvizsgálati kérelem azonban arra, hogy a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta a Hpt. e rendelkezését 2009. augusztus 1-vel hatályba léptető 2009. évi XIII. törvény 20. § /6/ bekezdésében foglaltakat. E rendelkezés értelmében ugyanis a Hpt. 210. § /4/ bekezdésének 2009. augusztus 1-től hatályos rendelkezéseit nem kell alkalmazni a szerződés alapján jelzáloglevéllel finanszírozott, 2009. augusztus 1-e előtt megkötött kölcsönszerződésekre.

A Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. §-ának /6/ bekezdése szintén a módosítás hatálybalépését megelőző legalább 60 napban határozza meg a hirdetményi közzététel időpontját a fogyasztóval kötött kölcsönszerződésben, vagy pénzügyi lízingszerződésben meghatározott a kamatot, a díjat, vagy a költséget érintő egyoldalú, az ügyfél számára kedvezőtlen módosítás esetén, a referencia kamatlábhoz kötött kamatlábnál a referencia kamatláb változásból eredő kamatváltozás, valamint az állami kamattámogatással nyújtott kölcsönök kivételével. Helyesen

hivatkozott a felülvizsgálati kérelem azonban arra is, hogy az e rendelkezést beiktató 2009. évi CL. törvény 170. §-ának /4/ bekezdése szerint a Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. §-ának /6/ bekezdését, az /5/-/7/ bekezdésben meghatározott kivétellel kell a 2009. évi XIII. törvény hatálya alá tartozó szerződésekre alkalmazni.

A 2009. évi XIII. törvény 20. §-ának /6/ bekezdéséből következően tehát a 2009. július 1. és 2009. december 31-e között hatályos alapszabály II.5.2 pontjának 8. bekezdésében írt, a hirdetményi közzétételre vonatkozó 15 napos határidő a jelzáloglevéllel finanszírozott, 2009. augusztus 1. előtt megkötött kölcsönszerződések tekintetében nem ütközik a Hpt. 2009. augusztus 1-től hatályos 210. § /4/ bekezdésébe. Ugyanez a megállapítás irányadó a 2010. január 1-től hatályos alapszabály II.5.2.3 pont 2. bekezdésében írtakra is. Figyelemmel a Hpt. 2001. január 1-től hatályos 210. § /6/ és /8/ bekezdésében írtakra és a 2009. évi CL. törvény 170. § /4/-/5/ bekezdésének rendelkezéseire azt kell megállapítani, hogy a Hpt. 2010. január 1-től hatályos 210. § /6/ bekezdésének főszabálya sem vonatkozik a jelzáloglevéllel finanszírozott, korábban megkötött kölcsönszerződésekre.

Mindezekre tekintettel a Legfelsőbb Bíróság a Pp. 275. § /3/ bekezdés alapján a rendelkező részben írtak szerint döntött. A rendelkező részben írt pontosításokat az egyes üzletszabályzatok időbeli hatályának elírása mellett részben az indokolta, hogy a jogerős ítéletnek az érvénytelen rendelkezéseket felsoroló szövegrésze - szemben a „Közlemény” megfogalmazásával - pontatlan megjelöléseket tartalmazott.

A felperesnek a felülvizsgálati eljárásban megítélhető perköltsége nem merült fel.

Budapest, 2011. május 10.

.Vezekényi Ursula sk.a tanács elnöke
.Lőrincz Györgyné sk.előadó-bíró
Gyöngyösiné dr.Gyügyei Klára sk.bíró